

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 31 mars 2009

Mål nr

T 4387-07

KLAGANDE

Soyak International Construction & Investment Inc.

Büyükdere Caddesi No. 38

Mecidiyeköy

802 90 Istanbul

Turkiet

Ombud: Advokat SJ

MOTPART

Hochtief AG

Opernplatz 2

DE-451 28 Essen

Tyskland

Ombud: Advokat FW

SAKEN

Klander av skiljedom

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 16 oktober 2007 i mål T 6398-03

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

Soyak International Construction & Investment Inc. skall utge ersättning till Hochtief AG för rättegångskostnader i Högsta domstolen med trehundra-sjuttioåttatusenniohundrasextioen (378 961) kr, varav 303 810 kr i ombuds-arvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Soyak International Construction & Investment Inc. har yrkat att Högsta domstolen bifaller bolagets i hovrätten förda talan, befriar bolaget från skyldigheten att ersätta Hochtief AG för rättegångskostnader i hovrätten samt förpliktar Hochtief att utge ersättning för Soyaks rättegångskostnader i hovrätten.

Hochtief har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Sedan tvist uppkommit mellan parterna rörande ett byggprojekt i Moskva genomfördes i enlighet med parternas överenskommelse ett skiljeförfarande enligt reglerna för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut. Enligt dessa regler skall en skiljedom innehålla domskäl. Soyak har klandrat den skiljedom som förfarandet resulterade i och yrkat att den skall upphävas helt eller delvis på den grunden att skiljenämnden i stor utsträckning underlåtit att ange domskäl eller lämnat ofullständiga eller motstridiga sådana.

Soyak har gjort gällande att det påstådda felet utgör ett uppdragsöverskridande enligt 34 § första stycket 2 lagen (1999:116) om skiljeförfarande (LSF). Mot det har Hochtief invänt att det om påstådd brist föreligger, vilket Hochtief bestrider, är fråga om ett handläggningsfel enligt samma stycke 6.

Bestämmelsen i 34 § första stycket 2 LSF om uppdragsöverskridande tar sikte på ramarna för skiljenämndens materiella prövning av den överlämnade frågan. Ett exempel på uppdragsöverskridande är att skiljenämnden gått utöver parternas yrkanden, ett annat att den grundat sitt avgörande på ett rättsfaktum som inte åberopats (prop. 1998/99:35 s. 145; jfr bl.a. Lindskog, Skiljeförfarande En kommentar, 2005, s. 960 f.).

Parterna kan även på andra sätt än genom yrkanden och åberopanden begränsa omfattningen av skiljenämndens prövning. Exempelvis kan de inskränka skiljenämndens prövning till att gälla tillämpningen av ett visst lagrum eller på annat begränsande sätt disponera över förfarandet. Av 21 § LSF följer att skiljenämnden då skall följa vad parterna har bestämt, om det

inte finns något hinder mot det. Åsidosätts en sådan begränsande instruktion från parterna torde i regel ett uppdragsöverskridande föreligga (a. prop. s. 146, jfr bl.a. Heuman, Skiljemannarätt, 1999, s. 616)

Annorlunda förhåller det sig med instruktioner som tar sikte på hur förfarandet skall genomföras inom de ramar som följer av skiljeavtalet, yrkanden, åberopade omständigheter och införd bevisning. Följer inte skiljenämnden en sådan instruktion är det normalt fråga om ett handläggningsfel enligt 34 § första stycket 6 LSF (se t.ex. Heuman, a.a. s. 652 f. och Lindskog, a.a. s. 965 f.). Det gäller även ett frångående av parternas instruktioner i fråga om skiljedomens motivering (se Heuman, a.a. s. 510 f. och s. 641 f. samt Lindskog, a.a. s. 961 f. och 966).

Om det föreligger ett åsidosättande av parternas instruktioner på det sätt Soyak gjort gällande, utgör det felet således inte ett uppdragsöverskridande i den mening som avses i 34 § första stycket 2 LSF utan som hovrätten funnit ett handläggningsfel enligt samma stycke 6.

Frågan är då vilka krav som kan ställas på domskälen, om det av skiljeavtalet följer att skiljedomen skall vara motiverad.

Det kan finnas olika anledningar till en föreskrift i skiljeavtalet om att skiljedomen skall innehålla domskäl. Parterna kan också, i brist på mer preciserade föreskrifter om vad domskälen skall innehålla, ha mer eller mindre långtgående förväntningar på skiljenämndens redovisning av sina överväganden. Från vad parterna med eller utan fog förväntar sig beträffande motivering och vad som i det hänseendet kan anses vara god sed bland

skiljemän måste dock skiljas frågan huruvida skiljenämndens domskäl är så bristfälliga, att det utgör klandergrund.

En redovisning av tillräckliga domskäl i en skiljedom utgör en rätts-säkerhetsgaranti, eftersom den tvingar skiljenämnden att analysera rättsfrågorna och bevisningen. Mot värdet av att skälen för utgången anges fullständigt får emellertid, när fråga är om klanderbarhet, ställas intresset av skiljedomens slutgiltighet. En klanderprövning ger inte utrymme för en materiell överprövning av skiljenämndens ställningstaganden. På grund av detta och då en kvalitativ bedömning av domskälen skulle ge upphov till stora gränsdragningssvårigheter, kan bara en total avsaknad av domskäl eller domskäl som med hänsyn till omständigheterna måste anses vara så ofullständiga att det kan likställas med att domskäl saknas medföra att ett handläggningsfel föreligger. Vid ett sådant grovt handläggningsfel kan det å andra sidan presumeras att avsaknaden av domskäl har inverkat på utgången.

I det aktuella fallet tar Soyaks invändningar sikte på bevisfrågor, varvid Soyak sammanfattningsvis gjort gällande att det av domskälen inte går att utläsa om eller hur skiljenämnden behandlat och bearbetat Soyaks bevisning samt att behandlingen av parternas argument är ytlig. En jämförelse kan här göras med vad som krävs när det gäller domskäl i en dom av en svensk allmän domstol, som skall innehålla uppgift om vad som är bevisat i målet (17 kap. 7 § första stycket 5 rättegångsbalken) men inte nödvändigtvis någon uppgift om på vilka grunder rätten stödjer sin övertygelse om vad som är bevisat, även om detta ofta är önskvärt (NJA II 1943 s. 210 f.; se även beträffande dansk och norsk rätt, där lagarna till skillnad från LSF föreskriver att skiljedomen skall vara motiverad, Juul och Thommesen,

Voldgiftsret, 2 uppl. 2007, s. 235 f.. resp. Kolrud m.fl., Lov om voldgift, Kommentartutgave, 2007, s. 219 f.).

Av utredningen i målet framgår inte annat än att skiljenämnden på alla omtvistade punkter, som var många, redovisat vad den funnit bevisat på grundval av vad som förekommit i skiljeförfarandet. Mot den bakgrunden kan domskälen inte anses vara förenade med sådana brister som krävs för att grund för klander skall föreligga.

Hovrättens domslut skall alltså fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Torgny Håstad, Ella Nyström, Kerstin Calissendorff och Stefan Lindskog (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Kerstin Norman